

Het schuurt en het rammelt, maar we maken wel stappen

“De doelstelling van de gemeente is burgers die het nodig hebben te ondersteunen om het leven te leiden dat ze willen,” zegt Roel Kramer, algemeen directeur Sociaal van de gemeente Maastricht. “We willen beslist niet pampere, maar juist samen met de burger kijken naar wat hij anders wil doen en in hoeverre hij dat zelf kan. We ondersteunen waar dat nodig is en dat vraagt soms om onconventionele oplossingen.”

Roel vervolgt: “In een gezin met twee kinderen dat niet rond komt, kunnen we allerlei vormen van zorg verlenen, maar dat lost het meest belangrijke probleem - geen geld hebben - niet op. Wij zijn gewend om vanuit domein, sector en financiering te denken en te werken. We nemen het graag over en denken te weten wat goed is voor iemand. Terwijl we eigenlijk moeten starten met de vraag ‘waar heb je nou behoefte aan?’. Dat leidt soms tot verrassende inzichten. Een autoreparatie bijvoorbeeld, om naar het werk te kunnen gaan en de kinderen zelf te kunnen vervoeren zodat speciaal vervoer niet nodig is. Met Blauwe Zorg in de Wijk proberen we die nieuwe manier van werken uit in de wijken Nazareth, Limmel, Wyckerpoort en Wittevrouwenveld. De bedoeling is dat wat we hier leren, anders denken en anders doen en de uitkomsten gebruiken voor andere wijken in Maastricht en Heuvelland.”

VAN ARGWAAN NAAR VERTROUWEN

Monique Heffels, bestuurder Radar, vult aan: “Het nieuwe denken is begonnen met de decentralisaties, nu vijf jaar geleden. Aan de ene kant een prachtige kans om het anders aan te pakken, tegelijkertijd was er sprake van een flinke bezuinigingsopgave. Als zorgaanbieders moesten wij ons anders tot elkaar gaan verhouden,

want de kaasschaafmethode hielp niet meer. In die tijd hoorde je al geluiden van ‘waar zijn we in vredesnaam mee bezig?’, en ‘helpen we de mensen wel echt?’. We hebben de kans gegrepen om als zorginstellingen samen met de gemeente de uitdaging op te pakken en in co-creatie te komen tot andere manieren van het organiseren van zorg en welzijn in wijken. In sommige gemeenten was dat nog best lastig hoor. Die zagen die samenwerkende zorginstellingen als één blok tegen de gemeente. Er was argwaan in het begin, maar gaandeweg werd wel duidelijk dat het iedereen menens was en ontstond steeds meer vertrouwen.”

RESPECTVOL ROBBERTJES VECHTEN

“Het schuurt en het rammelt”, lacht Monique. “We willen experimenteren en worden tegelijkertijd afgerekend op nog steeds geldende verantwoordingsregels. Ik wil dat mijn professionals goede dingen doen met collega’s van andere organisaties, maar in mijn organisatie stuur ik ook nog op registratie en beheersing. Dat kan nog niet anders. En dat bijt elkaar. Fijn is wel dat we het op visie met elkaar eens zijn. We voeren al zo lang gesprekken, we kennen elkaar zo goed, er is ruimte om elkaar aan te spreken en respectvol robbertjes te vechten. Om uit te vinden ‘welke ruimte heb jij?, welke ruimte heb ik? en hoe kunnen we

Monique Heffels (Radar) en Roel Kramer (Gemeente Maastricht)

daar hortend en stotend gebruik van maken? Zo maken we langzaam maar zeker stappen.”

KRACHTENBUNDELING MALBERG

In de Krachtenbundeling in Malberg is dat zichtbaar. “Wat we geleerd hebben in de Blauwe Zorg in de Wijk, brengen we hier in de praktijk”, zegt Roel. Monique: “Ruim tien partijen spelen hier volledig open kaart. Elke partner legt zijn budget voor deze wijk op tafel. Alles bij elkaar opgeteld is dat het budget voor die wijk. Vervolgens kijken we wat er nodig is, welke vragen spelen en welke inzet dit vraagt van mensen. Zo kunnen we slimmere dingen doen met het beschikbare geld. Organisaties onderling spreken de beschikbaarheid van mensen af. Cruciaal is dat iedereen werkt zonder rugnummer. Insteek is natuurlijk wel dat mensen worden ingezet op basis van hun expertise; dat kan zijn GGZ,

ouderenzorg, mensen met een verstandelijke beperking, etc.” “Dit is een netwerksamenwerking pur sang”, vindt Roel. “Aan de ene kant sturen we op integratie van de verschillende expertises in het team, zonder dat het uitmaakt tot welke organisatie je behoort. Aan de andere sturen we op differentiatie, want specifieke expertise blijft nodig en moet op peil blijven. Dat is de kracht van de thuisbasis met kennis en ervaring waar mensen op kunnen terugvallen en die ze in het netwerk kunnen benutten. Belangrijk kenmerk van de krachtenbundeling is dat in de uitvoering alle partijen, ook de gemeente, gelijkwaardig zijn. Er is dus geen sprake van een opdrachtgever/opdrachtnemer-relatie voor de professionals in het veld.”

GEZINSREGISSEUR

Roel: “Vorig jaar hebben we de Arrangementenmonitor laten maken voor de vier wijken in de Blauwe Zorg. Dat heeft ons heel feitelijk inzicht gegeven in het gebruik van geïndiceerde ondersteuning vanuit het gemeentelijke sociale domein per huishouden. De Arrangementenmonitor heeft duidelijk gemaakt dat sommige huishoudens, waar sprake is van multi-problematiek, 11 tot 18 hulpverleners over de vloer kregen. Met de beste bedoelingen hoor, maar zonder goede afstemming of samenwerking. Met als gevolg dat de echte problemen niet eens werden opgelost. We werken nu met gezinsregisseurs (zie pag. 25) die ervoor zorgen dat de zorg beter is gecoördineerd en uitgaat van wat het gezin echt nodig heeft. Dat is een behoorlijk arbeidsintensief en tijdrovend proces. Maar bovenal leerzaam. We willen dit langzaam maar zeker opschalen. Daarom zijn we naast Blauwe Zorg in de Wijk ook bezig met de 50 gezinnen-aanpak in Maastricht.”

VAN PILOTEN NAAR IMPLEMENTEREN

“Het is soms best een worsteling”, bekent Roel. “We willen de huidige situatie doorbreken, maar hoe dan? Hoe komen we van piloteren naar implementeren? In de Alliantie Santé hebben we het daar vaak over.” Monique: “Het antwoord op ‘hoe?’ kan alleen maar zijn ‘ja!’. Blijven doorgaan. Wat we doen, goed doorgronden en dan doorpakken. Hoe goed we er aan de voorkant ook over nadenken, de praktijk is toch altijd weerbarstig. De basis is vertrouwen hebben, er in geloven. Het is echt ‘eerst geloven en dan zien’. Als je gelooft en lef hebt om te experimenteren, dan ga je het ook zien. Ik vind de Alliantie Santé bij uitstek de groep mensen die zorgt voor beweging en die in staat is die beweging niet alleen voort te zetten, maar steeds massaler en sterker laat zijn. Het mooie is dat de Alliantie Santé allerlei andere initiatieven als bijvangst oplevert. Neem de krappe arbeidsmarkt, waar we allemaal last van hebben. Radar gaat nu samen met Envida en Levanto naar scholen toe. We willen leerlingen de kans geven om bij ons alle drie een half jaartje rond te kijken. Zodat zij, maar ook wij, kunnen bepalen waar iemand het best op zijn plek is. Dat doe je alleen als je weet dat je niet elkaars vliegen afvangt.”

VAN PILOT NAAR ‘BUSINESS AS USUAL’

“We zijn nu vijf jaar bezig”, zegt Roel. “Er zijn echt wel stappen gezet. Geef ons nog eens vijf jaar, ik denk dat de wereld er dan anders uitziet, met nog meer partners in de netwerken. Het besef dat we elkaar nodig hebben, dat is er nu wel bij de zorg- en welzijnsaanbieders, maar we dienen ook woningcorporaties, werkgevers en scholen te laten aanhaken. Want dan

- **Positieve gezondheid regio-breed introduceren; zoveel mogelijk medewerkers uit organisaties scholen**
- **Komen tot een gedegen evaluatie van de krachtenbundeling; gebaseerd op de quattro aim (het verbeteren van de ervaren kwaliteit van zorg, het verbeteren van de gezondheid van een populatie, het verlagen van de kosten en het realiseren van tevreden zorgprofessionals);**
- **Start brede uitrol van de aanpak krachtenbundeling (of een afgeleide daarvan);**
- **Eerste verkenning aanhaking woningcorporaties; verbreding van de maatschappelijke context.**

pas kunnen we problemen echt in de volle breedte aanpakken.” Monique Heffels is positief: “Wie had vijf jaar geleden kunnen denken dat we met zoveel partijen aan tafel zouden zitten. Een verzekeraar samen met de gemeente aan één tafel en in bijzijn van zorgaanbieders, dat was toch gewoonweg ondenkbaar. Nu is dat al de gewoonste zaak van de wereld. Ik denk dat de wip binnenkort doorslaat en dat het dan hard omhoog gaat.” En de komende periode? “We moeten niet alles pilot willen houden. De POH Jeugd bijvoorbeeld, die heeft zich nu echt wel bewezen, daarvan moeten we ‘business as usual’ maken. Hoeveel bewijsmateriaal hebben we eigenlijk nodig? Die vraag moeten we ons de komende tijd durven stellen. We zijn sterk op weg. De trein is absoluut niet meer te stoppen.”